# Mišljenje Europskog odbora regija – Fond za pravednu tranziciju

(2020/C 324/11)

**Glavni izvjestitelj:** Vojko OBERSNEL (HR/PES), član lokalnog izvršnog tijela: Grad Rijeka

**Referentni dokumenti:**

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju

COM(2020) 22 final

Izmijenjeni prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i financijskih pravila za njih i za Fond za azil i migracije, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za upravljanje granicama i vize

COM(2020) 23 final

Izmijenjeni prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju

COM(2020) 460 final

## I. PREPORUKE ZA IZMJENE

*Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju*

*COM(2020) 22 final*

**Amandman 1.**

Uvodna izjava 13.

| Prijedlog Komisije | Amandman OR-a |
|---|---|
| Kako bi se osigurala fleksibilnost za programiranje sredstava FPT-a u okviru cilja „Ulaganje za radna mjesta i rast”, trebalo bi biti moguće pripremiti zasebni program FPT-a ili programirati sredstva iz FPT-a u jednom ili više posebnih prioriteta u okviru programa koji se podupire iz Europskog fonda za regionalni razvoj („EFRR”), Europskog socijalnog fonda plus („ESF+”) ili Kohezijskog fonda. U skladu s člankom 21.a Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama] sredstva FPT-a ***trebala*** bi se povećati dopunskim financiranjem iz EFRR-a i fonda ESF +. Odgovarajući iznosi preneseni iz EFRR-a i ESF-a plus trebali bi biti usklađeni s vrstama operacija utvrđenima u teritorijalnim planovima za pravednu tranziciju. | Kako bi se osigurala fleksibilnost za programiranje sredstava FPT-a u okviru cilja „Ulaganje za radna mjesta i rast”, trebalo bi biti moguće pripremiti zasebni program FPT-a ili programirati sredstva iz FPT-a u jednom ili više posebnih prioriteta u okviru programa koji se podupire iz Europskog fonda za regionalni razvoj („EFRR”), Europskog socijalnog fonda plus („ESF+”) ili Kohezijskog fonda. U skladu s člankom 21.a Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama] sredstva FPT-a ***mogla*** bi se povećati dopunskim financiranjem iz EFRR-a i fonda ESF +. Odgovarajući iznosi preneseni iz EFRR-a i ESF-a plus trebali bi biti usklađeni s vrstama operacija utvrđenima u teritorijalnim planovima za pravednu tranziciju. |

***Obrazloženje***

Fond za pravednu tranziciju politički je prijedlog koji bi se trebao realizirati samo kao dopuna postojećem proračunu za kohezijsku politiku. Većina aktivnosti koje bi trebale dobivati potporu iz tog fonda (članak 4.) u stvarnosti bi se već sada mogle financirati u okviru ciljeva politika 1. i 2. sredstvima fondova EFRR i ESF+.

**Amandman 2.**

Članak 2.

| Prijedlog Komisije | Amandman OR-a |
|---|---|
| U skladu s člankom [4. stavkom 1.] drugim podstavkom Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama], FPT pridonosi jedinstvenom posebnom cilju „Omogućivanje regijama i ljudima da ublaže socijalne i gospodarske učinke te učinke na okoliš koje ima tranzicija prema klimatski neutralnom gospodarstvu”. | U skladu s člankom [4. stavkom 1.] drugim podstavkom Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama], FPT pridonosi jedinstvenom posebnom cilju „Omogućivanje regijama i ljudima da ublaže socijalne i gospodarske učinke te učinke na okoliš koje ima tranzicija prema klimatski neutralnom gospodarstvu” ***u skladu s ciljevima Pariškog sporazuma, EU-ovim ciljem klimatske neutralnosti do 2050. i ciljevima smanjenja emisija do 2030***. |

***Obrazloženje***

Cilj Fonda trebao bi se jasno odnositi na ciljeve Pariškog sporazuma, EU-ov cilj klimatske neutralnosti do 2050. i ciljeve smanjenja emisija do 2030.

**Amandman 3.**

Članak 3. stavak 1.

| Prijedlog Komisije | Amandman OR-a |
|---|---|
| 1. FPT ***podupire cilj „Ulaganje za radna mjesta i rast” u svim državama članicama***. | 1. FPT ***financira ublažavanje socijalnih, socioekonomskih i okolišnih posljedica tranzicije u pogođenim regijama ili djelatnostima***. |

***Obrazloženje***

Razumljivo samo po sebi.

**Amandman 4.**

Članak 4. stavak 2.

| Prijedlog Komisije | Amandman OR-a |
|---|---|
| 2. U skladu sa stavkom 1. FPT podupire ***isključivo*** sljedeće aktivnosti: | 2. U skladu sa stavkom 1. FPT podupire sljedeće aktivnosti: |
| (a) produktivna ulaganja u MSP-ove, uključujući novoosnovana poduzeća, što dovodi do gospodarske diversifikacije i preusmjeravanja; | (a) produktivna ***i održiva*** ulaganja u MSP-ove, uključujući novoosnovana poduzeća, što dovodi do gospodarske diversifikacije i preusmjeravanja; |
| (b) ulaganja u osnivanje novih poduzeća, među ostalim putem poduzetničkih inkubatora i usluga savjetovanja; | (b) ulaganja u osnivanje novih poduzeća ***povezanih s prelaskom na održivi razvoj***, među ostalim putem poduzetničkih inkubatora i usluga savjetovanja; |

| Prijedlog Komisije | Amandman OR-a |
|---|---|
| (c) ulaganja u aktivnosti istraživanja i inovacija te poticanje prijenosa naprednih tehnologija; | (c) ulaganja u ***održive*** aktivnosti istraživanja i inovacija te poticanje prijenosa naprednih tehnologija; |
| (d) ulaganja u uvođenje tehnologije i infrastruktura za cjenovno pristupačnu čistu energiju, u smanjenje emisija stakleničkih plinova, energetsku učinkovitost i obnovljivu energiju; | (d) ulaganja u uvođenje tehnologije i ***socijalnih*** infrastruktura za cjenovno pristupačnu čistu***, sigurnu i održivu*** energiju, u smanjenje emisija stakleničkih plinova, energetsku učinkovitost i obnovljivu energiju; |
| (e) ulaganja u digitalizaciju i digitalnu povezanost; | (e) ulaganja ***kojima se podupire provedba Direktive EU-a 2018/2001 o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (članak 15. stavak 3.), Direktive EU-a 2010/31 o energetskoj učinkovitosti zgrada (članci 9. i 11.) i Direktive EU-a 2012/27 o energetskoj učinkovitosti (članak 14. stavak 4.);*** |
| (f) ulaganja u regeneraciju i dekontaminaciju lokacija, prenamjenu zemljišta i projekte za prenamjenu; | ***(f) ulaganja*** u digitalizaciju i digitalnu povezanost; |
| (g) ulaganja u poboljšanje kružnoga gospodarstva, među ostalim sprečavanjem stvaranja otpada, smanjenjem otpada, učinkovitošću resursa, ponovnom uporabom, popravkom i recikliranjem; | (***g***) ulaganja u regeneraciju i dekontaminaciju lokacija, prenamjenu zemljišta i projekte za prenamjenu***, u skladu s načelom „onečišćivač plaća" kako je definirano u članku 2. stavku 122. Uredbe Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora***; |
| (h) unapređenje vještina i prekvalifikaciju ***radnika***; | (***h***) ulaganja u poboljšanje kružnoga gospodarstva, među ostalim sprečavanjem stvaranja otpada, smanjenjem otpada, učinkovitošću resursa, ponovnom uporabom, popravkom i recikliranjem; |
| (i) pomoć tražiteljima zaposlenja u traženju posla; | (***i***) unapređenje vještina i prekvalifikaciju ***radne snage***; |
| (j) aktivno uključivanje tražitelja zaposlenja; | (***j***) pomoć tražiteljima zaposlenja u traženju posla; |
| (k) tehničku pomoć. | (***k***) aktivno uključivanje tražitelja zaposlenja; |
| | (l) ***sve druge posebne aktivnosti o kojima su se dogovorile lokalne i regionalne vlasti nadležne za predmetno područje, država članica i Europska komisija, a koje su u skladu sa strategijama lokalnog razvoja i doprinose prelasku na ugljično neutralno gospodarstvo EU-a do 2050.;*** |
| | ***(m)*** tehničku pomoć. |

***Obrazloženje***

— Pri svim ulaganjima u zaštitu okoliša trebalo bi poštovati pravilo da trošak mjera za suzbijanje onečišćenja treba snositi stranka koja je prouzročila onečišćenje.

— Unapređenje vještina i prekvalifikacija ne bi smjeli biti ograničeni na radnike, već bi trebali uključivati i osposobljavanje nezaposlenih osoba, tražitelja zaposlenja itd. za radna mjesta u zelenom gospodarstvu.

— Osigurava se veća fleksibilnost u odabiru projekta kojem će se pružiti potpora, ako se slažu lokalne i regionalne vlasti na predmetnom području, država članica i Europska komisija.

**Amandman 5.**

Članak 5. točka (a)

| Prijedlog Komisije | Amandman OR-a |
|---|---|
| (a) razgradnju nuklearnih elektrana ***ili*** njihovu izgradnju; | (a) razgradnju nuklearnih elektrana, njihovu izgradnju ***ili bilo koji drugi oblik ulaganja u njih***; |

***Obrazloženje***

Razumljivo samo po sebi.

**Amandman 6.**

Članak 5. točka (d)

| Prijedlog Komisije | Amandman OR-a |
|---|---|
| (d) ulaganja povezana s proizvodnjom, preradom, distribucijom, skladištenjem ili izgaranjem fosilnih goriva; | (d) ulaganja povezana s ***vađenjem,*** proizvodnjom, preradom, distribucijom, skladištenjem ili izgaranjem fosilnih goriva***, uključujući otvaranje novih rudnika ugljena***; |

***Obrazloženje***

FPT-om se ne bi smjelo podupirati otvaranje ili ponovno otvaranje rudnika ugljena, ali to se ograničenje ne bi smjelo primjenjivati na eksploataciju drugih ruda (metala, industrijskih minerala, ukrasnog kamena itd.), što je gospodarska djelatnost koja osigurava kvalitetna radna mjesta i dugoročno zapošljavanje.

**Amandman 7.**

Dodavanje stavka na kraju članka 5.

| Prijedlog Komisije | Amandman OR-a |
|---|---|
| | ***Potpora se ne dodjeljuje operacijama u regijama NUTS 3 u kojima se tijekom trajanja programa i na temelju plana za pravednu tranziciju planira otvaranje novog rudnika ugljena, lignita ili naftnog škriljavca ili polja za vađenje treseta ili ponovno otvaranje privremeno zatvorenih rudnika ugljena, lignita ili naftnog škriljavca ili polja za vađenje treseta.*** |

***Obrazloženje***

Cilj je potpore pomoći u prelasku na ugljično neutralno gospodarstvo, što isključuje otvaranje novih rudnika i/ili polja za vađenje treseta te ponovno otvaranje postojećih.

**Amandman 8.**

Članak 6. stavak 1. drugi podstavak

| Prijedlog Komisije | Amandman OR-a |
|---|---|
| Komisija odobrava program samo ako je utvrđivanje područja koja su najteže pogođena postupkom tranzicije i koja su navedena u odgovarajućem teritorijalnom planu za pravednu tranziciju, propisno obrazloženo i ako ***je*** relevantni teritorijalni plan za pravednu tranziciju u skladu s nacionalnim energetskim i klimatskim planom dotične države članice. | Komisija odobrava program samo ako je utvrđivanje područja koja su najteže pogođena postupkom tranzicije i koja su navedena u odgovarajućem teritorijalnom planu za pravednu tranziciju, propisno obrazloženo i ako relevantni teritorijalni plan za pravednu tranziciju ***podrazumijeva predanost ciljevima Pariškog sporazuma, EU-ovom cilju klimatske neutralnosti do 2050. i ciljevima smanjenja emisija do 2030. i*** u skladu ***je*** s ***teritorijalnim strategijama navedenima u članku [23.] Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama],*** nacionalnim energetskim i klimatskim planom dotične države članice ***i europskim stupom socijalnih prava***. |

**Amandman 9.**

Članak 6. stavak 2.

| Prijedlog Komisije | Amandman OR-a |
|---|---|
| Prioriteti FPT-a sadržavaju sredstva FPT-a koja čine cjelovita ili djelomična dodjela FPT-a za države članice i sredstva ***prenesena*** u skladu s člankom [21.a] Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama]. ***Ukupna sredstva*** iz EFRR-a i ESF-a plus koj***a*** se prenos***e*** FPT-u ***moraju biti najmanje*** 1,5 puta ***veća*** od iznosa potpore FPT-a***, ali ne veća od trostrukog iznosa te potpore***. | Prioriteti FPT-a sadržavaju sredstva FPT-a koja čine cjelovita ili djelomična dodjela FPT-a za države članice i sredstva ***koja upravljačke vlasti mogu odlučiti prenijeti*** u skladu s člankom [21.a] Uredbe (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama]. ***Iznos sredstava*** iz EFRR-a i ESF-a plus koj***i*** se prenos***i*** FPT-u ***ne smije bit više od*** 1,5 puta ***veći*** od iznosa potpore FPT-a. |

***Obrazloženje***

Državama članicama trebalo bi omogućiti veću fleksibilnost u odlučivanju o iznosima koje treba prenijeti iz EFRR-a i ESF-a plus u FPT. Time bi se također ograničila mogućnost opoziva sredstava u slučaju slabe apsorpcijske sposobnosti na područjima koja su najviše pogođena.

**Amandman 10.**

Dodavanje podstavka na kraju članka 6. stavka 2.

| Prijedlog Komisije | Amandman OR-a |
|---|---|
| | ***Komisija odobrava prijenose sredstava iz EFRR-a i ESF-a plus prioritetu FPT-a kada ukupni iznos prijenosa ne prelazi 20 % iznosa sredstava dodijeljenih operativnom programu iz EFRR-a i ESF-a plus (izračunanih po fondu).*** |

***Obrazloženje***

Zakonodavni tekst usklađuje se s obrazloženjem.

**Amandman 11.**

Članak 7. stavak 1.

| Prijedlog Komisije | Amandman OR-a |
|---|---|
| 1. Države članice pripremaju zajedno s relevantnim tijelima predmetnih područja teritorijalni plan ili teritorijalne planove za pravednu tranziciju koji se odnose na jedno područje ili više područja razine ***3*** zajedničke klasifikacije prostornih jedinica za statistiku („regije razine NUTS ***3***") kako su uspostavljene Uredbom (EZ) br. 1059/2003 Europskog parlamenta i Vijeća kako je izmijenjena Uredbom Komisije (EZ) br. 868/2014 ili njihove dijelove, u skladu s predloškom utvrđenim u Prilogu II. Ta područja su ona koja su najteže pogođena na temelju gospodarskih i socijalnih učinaka tranzicije, posebno s obzirom na očekivani gubitak radnih mjesta u sektoru proizvodnje i upotrebe fosilnih goriva i preobrazbu proizvodnih procesa industrijskih postrojenja s najvišim emisijama stakleničkih plinova. | 1. Države članice pripremaju zajedno s relevantnim tijelima predmetnih područja teritorijalni plan ili teritorijalne planove za pravednu tranziciju koji se odnose na jedno područje ili više područja razine ***2*** zajedničke klasifikacije prostornih jedinica za statistiku („regije razine NUTS ***2***") kako su uspostavljene Uredbom (EZ) br. 1059/2003 Europskog parlamenta i Vijeća kako je izmijenjena Uredbom Komisije (EZ) br. 868/2014 ili njihove dijelove, u skladu s predloškom utvrđenim u Prilogu II. Ta područja su ona koja su najteže pogođena na temelju gospodarskih i socijalnih učinaka tranzicije, posebno s obzirom na očekivani gubitak radnih mjesta u sektoru proizvodnje i upotrebe fosilnih goriva i preobrazbu proizvodnih procesa industrijskih postrojenja s najvišim emisijama stakleničkih plinova. |

***Obrazloženje***

Negativni učinci prelijevanja tranzicije neće biti ograničeni na područja razine NUTS 3, već će najvjerojatnije utjecati i na okolna područja. Zbog tog razloga i radi pojednostavljenja upravljanja, čini se primjerenijim usredotočiti potporu na razinu NUTS 2.

**Amandman 12.**

Članak 7. stavak 2. točka (b) (nova)

| Prijedlog Komisije | Amandman OR-a |
|---|---|
| | ***(b) (nova) jasnu obvezu za socijalno pravednu i poštenu tranziciju na zeleno gospodarstvo u provedbi Pariškog sporazuma;*** |

***Obrazloženje***

Teritorijalne planove za pravednu tranziciju trebalo bi odobriti samo ako uključuju jasnu predanost ciljevima Pariškog sporazuma, kako je Europsko vijeće naglasilo 18. listopada 2019.

**Amandman 13.**

Članak 7. stavak 2. točka (c) (nova)

| Prijedlog Komisije | Amandman OR-a |
|---|---|
| | ***(c) (nova) jasnu predanost postizanju klimatske neutralnosti EU-a do 2050. i postizanju ciljeva smanjenja emisija do 2030.;*** |

***Obrazloženje***

Teritorijalne planove za pravednu tranziciju trebalo bi odobriti samo ako uključuju jasnu predanost postizanju klimatske neutralnosti EU-a do 2050. i postizanju ciljeva smanjenja emisija do 2030., kako je Europsko vijeće naglasilo 12. prosinca 2019.

**Amandman 14.**

Članak 7. stavak 2. točka (c)

| Prijedlog Komisije | Amandman OR-a |
|---|---|
| (c) ocjenu izazova povezanih s tranzicijom s kojima se suočavaju područja koja su najteže pogođena, uključujući socijalni i gospodarski učinak te učinak na okoliš koje ima tranzicija prema klimatski neutralnom gospodarstvu, utvrđivanje mogućeg broja zahvaćenih i izgubljenih radnih mjesta, razvojne potrebe i ciljeve do 2030. povezane s preobrazbom ili prestankom odvijanja djelatnosti s visokim emisijama stakleničkih plinova na tim područjima; | (c) ocjenu izazova povezanih s tranzicijom s kojima se suočavaju područja koja su najteže pogođena, uključujući socijalni i gospodarski učinak te učinak na okoliš koje ima tranzicija prema klimatski neutralnom gospodarstvu, utvrđivanje mogućeg broja zahvaćenih i izgubljenih radnih mjesta, razvojne potrebe i ciljeve do 2030. povezane s preobrazbom ili prestankom odvijanja djelatnosti s visokim emisijama stakleničkih plinova na tim područjima***, kao i procjenu negativnih učinaka prelijevanja tranzicije na susjedne regije***; |

***Obrazloženje***

Sve moguće negativne učinke prelijevanja trebalo bi na odgovarajući način ocijeniti u teritorijalnim planovima za pravednu tranziciju.

**Amandman 15.**

Članak 7. stavak 2. točka (f)

| Prijedlog Komisije | Amandman OR-a |
|---|---|
| (f) opis mehanizama upravljanja koji se sastoje od partnerskih aranžmana, planiranih mjera praćenja i evaluacije te odgovornih tijela; | (f) opis mehanizama upravljanja koji se sastoje od partnerskih aranžmana, planiranih mjera praćenja i evaluacije te odgovornih tijela***, ako se razlikuju od elemenata koji su već opisani u programu kako je definirano u Prilogu V. Uredbi (EU) [nova Uredba o zajedničkim odredbama], uz punu uključenost lokalnih i regionalnih vlasti u sve aspekte tog postupka***; |

***Obrazloženje***

Radi pojednostavljenja trebalo bi navesti samo informacije koje se razlikuju od elemenata koji su već opisani u programu u skladu s „Predloškom za programe koji dobivaju potporu EFRR-a (cilj ‚Ulaganje u radna mjesta i rast'), ESF-a plus, FPT-a, Kohezijskog fonda i EFPR-a – članak 16. stavak 3." (Prilog V. Uredbi o zajedničkim odredbama). ***Osim toga, lokalne i regionalne vlasti moraju se smatrati neizostavnim dionicima tog procesa.***

**Amandman 16.**

Članak 7. stavak 2. točka (h)

| Prijedlog Komisije | Amandman OR-a |
|---|---|
| (h) ako se potpora pruža produktivnim ulaganjima u poduzeća koja nisu MSP-ovi, ***taksativan popis takvih operacija i poduzeća te*** obrazloženje potrebe za takvom potporom u obliku analize nedostataka kojom se dokazuje da bi očekivani gubitak radnih mjesta premašio očekivani broj stvorenih radnih mjesta kad ne bi bilo ulaganja; | (h) ako se potpora pruža produktivnim ***i održivim*** ulaganjima u poduzeća koja nisu MSP-ovi, obrazloženje potrebe za takvom potporom u obliku analize nedostataka kojom se dokazuje da bi očekivani gubitak radnih mjesta premašio očekivani broj stvorenih radnih mjesta kad ne bi bilo ulaganja; |

***Obrazloženje***

Ne čini se da je navođenje taksativnog popisa operacija i (velikih) poduzeća u fazi izrade programa FPT-a osobito izvedivo, a moglo bi dovesti i do kašnjenja već na samom početku programskog razdoblja. Osim toga, takav je pristup u izravnoj suprotnosti s ciljanim pojednostavljenjem, zbog čega je, među ostalim, došlo do odustajanja od zasebnih postupaka primjenjivih na velike projekte u skladu s člancima 100. do 103. postojeće Uredbe o zajedničkim odredbama.

**Amandman 17.**

Članak 7. stavak 2. točka (i)

| Prijedlog Komisije | Amandman OR-a |
|---|---|
| (i) ako se potpora pruža ulaganjima radi smanjenja emisija stakleničkih plinova iz djelatnosti navedenih u Prilogu I. Direktivi 2003/87/EZ, ***taksativan popis operacija kojima treba pružiti potporu i*** obrazloženje da ***te*** operacije pridonose tranziciji prema klimatski neutralnom gospodarstvu i rezultiraju znatnim smanjenjem emisija stakleničkih plinova koje su znatno niže od relevantnih referentnih vrijednosti koje su utvrđene za dodjelu besplatnih emisijskih jedinica u okviru Direktive 2003/87/EZ te pod uvjetom da su te operacije potrebne za očuvanje znatnog broja radnih mjesta; | (i) ako se potpora pruža ulaganjima radi smanjenja emisija stakleničkih plinova iz djelatnosti navedenih u Prilogu I. Direktivi 2003/87/EZ, obrazloženje da operacije ***koje treba poduprijeti*** pridonose tranziciji prema klimatski neutralnom gospodarstvu i rezultiraju znatnim smanjenjem emisija stakleničkih plinova koje su znatno niže od relevantnih referentnih vrijednosti koje su utvrđene za dodjelu besplatnih emisijskih jedinica u okviru Direktive 2003/87/EZ te pod uvjetom da su te operacije potrebne za očuvanje znatnog broja radnih mjesta; |

***Obrazloženje***

Ne čini se da je navođenje taksativnog popisa operacija u fazi izrade programa FPT-a osobito izvedivo, a moglo bi dovesti i do kašnjenja već na samom početku programskog razdoblja.

**Amandman 18.**

Članak 8.a (novo)

| Prijedlog Komisije | Amandman OR-a |
|---|---|
| | ***Članak 8.a*** |
| | ***1. Kako bi se omogućila bilateralna i multilateralna razmjena stečenih iskustava i dobrih praksi u svim pogođenim sektorima, uspostavlja se Platforma za pravednu tranziciju (dalje u tekstu „Platforma"), za čiji će nadzor i izravno upravljanje biti nadležna Europska komisija.*** |
| | ***2. Platforma se sastoji od dva dijela:*** |
| | ***(a) tehničkih radnih skupina, koje se bave konkretnim izazovima u predmetnim regijama i omogućuju razmjenu iskustava i dobrih praksi u pripremi teritorijalnih planova za pravednu tranziciju i pojedinačnih operacija. Tehničke radne skupine, u kojima bi trebale sudjelovati i lokalne i regionalne vlasti, osnivaju se u skladu s operativnim potrebama FPT-a, uzimajući u obzir sektorsku pokrivenost operacija koje se podupiru.*** |
| | ***Tehničke radne skupine blisko surađuju sa savjetodavnim centrom za program InvestEU uspostavljenim u skladu s člankom 20. Uredbe (EU) [o novom programu InvestEU] i relevantnim službama Europske investicijske banke kako bi lokalne i regionalne vlasti stekle potrebna tehnička i praktična znanja za pristup financijskim sredstvima programa InvestEU i EIB-a;*** |
| | ***(b) Godišnjeg foruma regija obuhvaćenih pravednom tranzicijom (dalje u tekstu „Forum"), organiziranog u suradnji s Europskim odborom regija. Forum omogućuje koordinaciju političkih smjernica i njihovo prenošenje u operativne aktivnosti tehničkih radnih skupina.*** |
| | ***3. Komisija utvrđuje detaljne upute u vezi s mehanizmima upravljanja, članstvom, radom i proračunom Platforme. Osigurava se uravnoteženo sudjelovanje svih razina vlasti.*** |
| | ***4. Operativni troškovi Platforme pokrivaju se sredstvima za tehničku pomoć u skladu s člankom 3. stavkom 2. trećim podstavkom.*** |

***Obrazloženje***

Trebalo bi dodati praktične odredbe o uspostavi Platforme za pravednu tranziciju kako bi se jasnije utvrdili njezini ciljevi i djelovanje.

**Amandman 19.**

Članak 10. stavak 4.

| Prijedlog Komisije | Amandman OR-a |
|---|---|
| 4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. | 4. Prije donošenja delegiranog akta Komisija se savjetuje sa stručnjacima koje je imenovala svaka država članica ***te održava savjetovanja s dionicima*** u skladu s načelima utvrđenima u Međuinstitucijskom sporazumu o boljoj izradi zakonodavstva od 13. travnja 2016. |

*Izmijenjeni prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i financijskih pravila za njih i za Fond za azil i migracije, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za upravljanje granicama i vize*

*COM(2020) 23 final*

**Amandman 20.**

Članak 21.a stavak 1.

| Prijedlog Komisije | Amandman OR-a |
|---|---|
| Iznos sredstava dostupnih za FPT u okviru cilja „Ulaganje za radna mjesta i rast” u skladu s člankom [3.] Uredbe (EU) [Uredba o FPT-u] može se dopuniti sredstvima iz EFRR-a, ESF-a plus ili njihovom kombinacijom za kategoriju regije u kojoj se nalazi predmetno područje. Ukupna sredstva iz EFRR-a i ESF-a plus koja se prenose FPT-u moraju ***biti*** najmanje ***1,5 puta veća od*** iznosa potpore FPT-a, ali ne veća od ***trostrukog*** iznosa te potpore. Sredstva prenesena iz EFRR-a ni u kojem slučaju ne smiju prelaziti 20 % dodijeljenih sredstava iz EFRR-a predmetnoj državi članici i sredstva prenesena iz ESF-a plus ni u kojem slučaju ne smiju prelaziti 20 % dodijeljenih sredstava iz ESF-a plus predmetnoj državi članici. (…) | Iznos sredstava dostupnih za FPT u okviru cilja „Ulaganje za radna mjesta i rast” u skladu s člankom [3.] Uredbe (EU) [Uredba o FPT-u] može se dopuniti sredstvima iz EFRR-a, ESF-a plus ili njihovom kombinacijom za kategoriju regije u kojoj se nalazi predmetno područje***, i to putem dobrovoljnog prijenosa sredstava***. Ukupna sredstva iz EFRR-a i ESF-a plus koja se prenose FPT-u moraju ***iznositi*** najmanje ***polovicu*** iznosa potpore FPT-a, ali ne ***biti*** veća od ***1,5 puta*** iznosa te potpore. Sredstva prenesena iz EFRR-a ni u kojem slučaju ne smiju prelaziti 20 % dodijeljenih sredstava iz EFRR-a predmetnoj državi članici i sredstva prenesena iz ESF-a plus ni u kojem slučaju ne smiju prelaziti 20 % dodijeljenih sredstava iz ESF-a plus predmetnoj državi članici. (…) |

***Obrazloženje***

Državama članicama trebalo bi osigurati veću fleksibilnost u odlučivanju o iznosima koje treba prenijeti iz EFRR-a i ESF-a plus u FPT. Time bi se također ograničila mogućnost opoziva sredstava u slučaju slabe apsorpcijske sposobnosti na područjima koja su najviše pogođena.

**Amandman 21.**

Članak 59. stavak 3.a (novo)

| Prijedlog Komisije | Amandman OR-a |
|---|---|
| | ***3.a Potpora dodijeljena za operacije koje podupire FPT u skladu s Uredbom (EU) [o Fondu za pravednu tranziciju] vraća se ako se u roku od deset godina od završnog plaćanja u državi članici koja je primila potporu otvori novi rudnik ugljena, lignita ili naftnog škriljavca ili polje za vađenje treseta ili se ponovno otvori privremeno zatvoreni rudnik ugljena, lignita ili naftnog škriljavca ili polje za vađenje treseta na području na kojem se koristila potpora iz FPT-a.*** |

***Obrazloženje***

Cilj je potpore pomoći regijama u prelasku na ugljično neutralno gospodarstvo, što isključuje otvaranje novih rudnika i/ili polja za vađenje treseta te ponovno otvaranje privremeno zatvorenih.

II. **PREPORUKE O POLITIKAMA**

EUROPSKI ODBOR REGIJA

1. pozdravlja uspostavu Fonda za pravednu tranziciju, koji će biti ključan instrument potpore regijama najpogođenijima prelaskom na klimatsku neutralnost;

2. pozdravlja činjenicu da su u prijedlogu Fonda za pravednu tranziciju uzete u obzir ključne preporuke OR-a iznesene u njegovu mišljenju o socioekonomskoj strukturnoj preobrazbi europskih regija bogatih ugljenom ([1]);

3. pozdravlja činjenicu da će se Fondom pružati potpora svim državama članicama, ali da će i dalje biti usmjeren samo na najpogođenije regije. Osim toga, za odgovarajuću koncentraciju i učinkovitost Fonda, kao i za utvrđivanje minimalnog intenziteta potpore, potrebno je uzeti u obzir samo stanovništvo pogođenih regija;

4. pozdravlja predložena odobrena sredstva u iznosu od 11 270 459 000 EUR (u tekućim cijenama) za Fond za pravednu tranziciju iz višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027. i dodatnih 32 803 000 000 EUR (u tekućim cijenama) iz Europskog instrumenta za oporavak kao veliki poticaj za ostvarenje cilja Fonda za pravednu tranziciju; sa zabrinutošću napominje da bi iznosi izraženi u tekućim cijenama mogli dovesti do manje transparentnosti i usporedivosti odobrenih sredstava među raznim naslovima VFO-a; poziva Vijeće da taj iznos uvrsti kao stvarna dodatna odobrena sredstva u pregovore o višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021. – 2027.;

5. sa zabrinutošću napominje da će dodatna sredstva koja se financiraju u okviru Europskog instrumenta za oporavak – koja dovode do preuzimanja dodatnih obveza u razdoblju 2021. – 2024. – upravljačka tijela i krajnje korisnike staviti pod iznimno velik pritisak da pripreme, provedu i potroše gotovo 75 % ukupnih dodijeljenih sredstava tijekom prve četiri godine novog programskog razdoblja;

6. pozdravlja inicijativu Europske komisije da se prelazak na klimatski neutralno, klimatski osjetljivo i ekološki održivo gospodarstvo do 2050. poprati ciljanim mjerama i da se područja najpogođenija prelaskom na klimatsku neutralnost posebno podupru dodatnim sredstvima; naglašava da se ta dodatna sredstva ni u kojem slučaju ne smiju izdvojiti iz proračuna kohezijske politike; naglašava da glavni prioritet mora ostati osiguravanje solidnog proračuna za kohezijsku politiku radi pružanja podrške djelovanju u području klime na razini jedinica teritorijalne samouprave;

([1]) Mišljenje Europskog odbora regija – Socioekonomska strukturna preobrazba regija bogatih ugljenom u Europi (SL C 39, 5.2.2020., str. 58.).

7. traži od Europske komisije da novi Fond za pravednu tranziciju umjesto pod naslov 3 (Prirodni resursi i okoliš) stavi pod naslov 2 (Kohezija i vrijednosti) VFO-a za razdoblje 2021. – 2027. te ponavlja da se protivi predviđenim rezovima u području kohezijske politike; podsjeća na poziv OR-a da se cjelokupno nacionalno sufinanciranje europskih strukturnih i investicijskih fondova isključi iz izračuna Pakta o stabilnosti i rastu; smatra da bi isto trebalo vrijediti za Fond za pravednu tranziciju;

8. naglašava posebne teškoće regija s visokom ovisnošću o fosilnim gorivima s izoliranim energetskim sustavima, kao što su najudaljenije regije; ističe da je razvoj kombinacije izvora energije u odnosu na teritorij, vodu, otpad i energiju ključan za njihovu energetsku strategiju prema ugljično neutralnom gospodarstvu;

9. prima na znanje prilagođenu procjenu Europske komisije da će tri stupa mehanizma za pravednu tranziciju do 2030. dovesti do ulaganja vrijednih 150 milijardi EUR, ali ipak izražava zabrinutost zbog očekivane stope financijske poluge i izvedivosti privatnih ulaganja za neke od mogućih projekata;

10. zahtijeva da se ne odobri potpora iz FPT-a ili mehanizma za pravednu tranziciju za ulaganja u regije NUTS-3 u kojima je javno tijelo odobrilo otvaranje novog rudnika ugljena, lignita ili naftnog škriljavca ili polja za vađenje treseta ili ponovno otvaranje privremeno zatvorenog rudnika ugljena, lignita ili naftnog škriljavca ili polja za vađenje treseta;

11. pozdravlja odluku da bi plaćanje zajmova javnog sektora trebalo ograničiti na projekte kojima se postiže mjerljiv učinak u svladavanju društvenih, gospodarskih ili okolišnih izazova uslijed tranzicije prema klimatski neutralnom gospodarstvu;

12. ističe da lokalne i regionalne vlasti također trebaju financirati projekte koji vode prema klimatski neutralnom gospodarstvu, a koji ne generiraju dovoljno vlastitih prihoda i za koje ne primaju potporu ni iz jednog drugog programa Unije; u tom kontekstu pozdravlja prijedlog da se donese uredba o instrumentu za kreditiranje u javnom sektoru u okviru mehanizma za pravednu tranziciju, kojim se podupiru potrebe za ulaganjima subjekata javnog sektora koje proizlaze iz izazova tranzicije opisanih u planovima za pravednu tranziciju;

13. ističe razlike u iskustvima i stopi iskorištenosti financijskih instrumenata EIB-a u jedinicama lokalne i regionalne samouprave diljem EU-a; kako bi 3. stup mehanizma za pravednu tranziciju polučio uspjeh, poziva Europsku komisiju da osigura da države članice pružaju dostatnu praktičnu i tehničku pomoć onim lokalnim i regionalnim vlastima koje se žele koristiti određenim financijskim mehanizmima EIB-a;

14. prima na znanje usklađivanje opsega potpore iz Fonda za pravednu tranziciju, EFRR-a i ESF-a plus jer se većina aktivnosti koje se podupiru Fondom za pravednu tranziciju može financirati i unutar ciljeva obuhvaćenih EFRR-om i ESF-om plus;

15. izražava zabrinutost zbog kašnjenja u provedbi glavnih programa kohezijske politike do kojeg bi moglo doći zbog FPT-a; također je zabrinut zbog toga što bi upravljanje tim novim fondom moglo nametnuti dodatno administrativno opterećenje i dodatno usložiti upravljanje glavnim programima kohezijske politike;

16. žali zbog toga što se prijedlogom Komisije nastoje uspostaviti programi na razini NUTS 3, a ne na razini NUTS 2, što je razina na kojoj se provode glavni programi kohezijske politike. Ovaj je prijedlog u suprotnosti s pojmom funkcionalnih područja, koja nisu nužno istovjetna administrativnim područjima razine NUTS 3. OR naglašava da bi se trebao zahtijevati samo jedan odgovarajući teritorijalni plan na razini NUTS 2;

17. poziva na širenje opsega potpore iz Fonda za pravednu tranziciju kako bi lokalne i regionalne vlasti u dogovoru s Europskom komisijom i državama članicama mogle u svoje teritorijalne planove za pravednu tranziciju uključiti dodatne projekte koji ispunjavaju uvjete. Osim toga, traži da se uzme u obzir nezaposlenost, osobito mladih, kao ključan pokazatelj raspodjele sredstava dodijeljenih Fondu;

18. poziva lokalne i regionalne dionike da se aktivno uključe u pripremu teritorijalnih planova za pravednu tranziciju jer će se FPT-om upravljati zajednički i jer su sredstva iz EFRR-a i ESF-a plus usko povezana s potporom iz FPT-a;

19. traži od Komisije da daje više uputa o tome kako namjerava pomoći upravljačkim tijelima i regijama u izradi njihovih teritorijalnih planova za pravednu tranziciju s obzirom na to da bi još moglo biti znatnih izmjena Prijedloga uredbe o FPT-u, uključujući njegove priloge. OR upozorava na dodatna kašnjenja u pripremi programa u kojima je potpora FPT-a uvjetovana obvezom dobivanja potpore iz EFRR-a i ESF-a plus zbog obveze odobrenja teritorijalnih planova za pravednu tranziciju;

20. naglašava da pogođena područja u svojim teritorijalnim planovima za pravednu tranziciju ne bi trebala imati obvezu navođenja taksativnih popisa potencijalnih poduzeća i/ili operacija kojima bi se mogla dodijeliti potpora jer bi to moglo prouzročiti kašnjenja u usvajanju tih planova i dovesti do nepotrebnog administrativnog opterećenja za upravljačka tijela. U tom pogledu OR ističe da je zaseban postupak za usvajanje velikih projekata izostavljen iz Komisijinog prijedloga za novu uredbu o zajedničkim odredbama te da bi takav popis korisnika i/ili operacija mogao biti korak unatrag;

21. poziva na to da se sredstva namijenjena FPT-u ograniče na 20 % početnih sredstava dodijeljenih programu iz EFRR-a i ESF-a plus. OR predlaže da se upravljačkim tijelima omogući veća fleksibilnost tako što će prijenose obavljati dobrovoljno u skladu s člankom 6. stavkom 2. Prijedloga uredbe u maksimalnom iznosu od 1,5 iznosa potpore iz FPT-a, i to samo uz suglasnost uključenih lokalnih i regionalnih vlasti;

22. naglašava važnost izbjegavanja nepotrebnih administrativnih opterećenja izričitim uvođenjem *ex ante* procjene učinka sustava programiranja i praćenja za FPT;

23. napominje da će prioriteti ulaganja za FPT biti predstavljeni u odgovarajućim izvješćima za pojedinačne zemlje, u sklopu procesa europskog semestra; ističe da regije još nisu formalno povezane s tim procesom te smatra da treba ojačati ulogu lokalnih i regionalnih vlasti kako bi se ostvarili ciljevi FPT-a;

24. pozdravlja činjenicu da se u Uredbi utvrđuju konkretni elementi koje treba uključiti u teritorijalne planove za pravednu tranziciju. OR poziva zakonodavno tijelo da tim elementima doda jasnu predanost ciljevima Pariškog sporazuma, EU-ovom cilju klimatske neutralnosti do 2050. i ciljevima smanjenja emisija do 2030.;

25. ističe da je Platforma za rudarske regije u tranziciji u početku uspostavljena kao platforma usmjerena na područja rudarskih regija u kojima se aktivnosti vađenja ugljena i dalje provode i da je bilo u planu da se u drugoj fazi područje primjene inicijative proširi na sve regije s visokim emisijama ugljika. OR naglašava da će regije koje se suočavaju s tranzicijom morati rješavati slične prepreke te da bi nova platforma stoga trebala pružati savjetodavne usluge i pomoć upravljačkim tijelima i korisnicima u njihovim projektnim idejama te služiti za praktičnu provedbu na terenu i razmjenu dobrih praksi;

26. zato pozdravlja uspostavu Platforme za pravednu tranziciju koja bi se trebala temeljiti na pozitivnim iskustvima regija s visokim emisijama ugljika i drugih regija koje su uspješno prešle s fosilnih goriva na čiste izvore energije. OR naglašava da bi se tom platformom trebalo osigurati da sve relevantne službe Komisije i EIB blisko surađuju na suočavanju sa strukturnim promjenama u pogođenim regijama. OR se obvezuje da će se aktivno angažirati u radu Platforme za pravednu tranziciju, posebice suorganiziranjem godišnjeg foruma regija obuhvaćenih pravednom tranzicijom s Europskom komisijom;

27. naglašava da odredbe EU-a o državnim potporama moraju omogućiti fleksibilnost kada regije u tranziciji koje ispunjavaju uvjete žele privući privatna ulaganja. OR ponavlja svoj poziv upućen Komisiji da pri izradi novih smjernica također uzme u obzir probleme strukturne preobrazbe pogođenih regija i da se pobrine za to da te regije dobiju dovoljno manevarskog prostora za provedbu svojih projekata na društveno i gospodarski održiv način;

28. ističe da potpora iz Fonda za pravednu tranziciju namijenjena produktivnim ulaganjima u poduzeća koja nisu MSP-ovi ne bi smjela biti ograničena samo na ona područja koja ispunjavaju uvjete za državne potpore iz članka 107. stavka 3. točaka (a) i (c) UFEU-a u okviru postojećih pravila o državnim potporama. Naprotiv, zakonodavstvom o državnim potporama trebalo bi se omogućiti da se sva područja koja su korisnici Fonda za pravednu tranziciju u ranoj fazi mogu djelotvorno boriti s opasnošću od gubitka radnih mjesta. To bi trebalo osigurati i prilagođavanjem Uredbe o općem skupnom izuzeću;

29. naglašava da bi područjima najpogođenijima prelaskom na klimatski neutralno gospodarstvo trebalo omogućiti da se što prije aktivno suoče s pratećim strukturnim promjenama. Europski odbor regija stoga se zalaže za to da se budućim prilagodbama zakonodavstva o državnim potporama, npr. novim smjernicama Europske komisije na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) ili (c) UFEU-a, zajamči da potpora bude dopuštena bez obzira na status potpomognutih područja u okviru postojećih pravila;

30. potvrđuje ulogu strategija pametne specijalizacije kao jednog od ključnih instrumenata za provedbu novog FPT-a;

31. naglašava da je Europski odbor regija proveo anketu kako bi ispitao što treba promijeniti u pravilima o državnim potporama u vezi sa strukturnim promjenama u europskim rudarskim regijama ([2]); napominje da se u zaključcima ističe da bi proces tranzicije trebalo poduprijeti državnim potporama radi privlačenja poduzeća mogućnošću kompenzacije gubitka radnih mjesta i gubitka u stvaranju vrijednosti, kao i da bi pravila o državnim potporama trebala omogućiti veću fleksibilnost, osobito kad je riječ o ulaganjima u energetsku infrastrukturu, energetskoj učinkovitosti, ulaganjima povezanima s energijom i energiji iz obnovljivih izvora;

32. pozdravlja činjenicu da se zakonodavni prijedlog temelji na članku 175. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, usmjerenom na koheziju, te smatra da se u Prijedlogu jasno navodi njegova europska dodana vrijednost te da je on u skladu s načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti.

Bruxelles, 2. srpnja 2020.

*Predsjednik*
*Europskog odbora regija*

Apostolos TZITZIKOSTAS

([2]) https://cor.europa.eu/en/news/Pages/report-coal.aspx